СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 83. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 14-го квітня 1942. No. 83. Jersey City, N. J., Tuesday, April 14, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

Корегідор, Бомбардований в Одному Дні аж 12 Разів, Держиться по Геройськи - Вдарено Бомбою Японський Літаконосець - Індія Певно Піде Проти Японії - В Бурмі Японці Знову Сильно Наступають з Деяким Успіхом

КОРЕГІДОР ВІДБИВ 12 ПОВІТРЯНИХ НАПАДІВ ПРОТЯГОМ ДНЯ

ВАШИНГТОН. — Департамент війни подає, що американсько-филипинська залога Корегідору, укріпленої твердині при вході до Манільського Заливу, була предметом нещадних японських повітряних рейдів. Протягом одного дня таких рейдів було аж 12. Добре вправлена проти-летунська артилерія держала ворожі літаки дуже високо, тому то й наслідки тих налетів незначні. Японська артилерія, уставлена на півострові Батаан, може тепер обстрілювати безпосередно Корегідор. Та не зважаючи на це, як доносить ґен. Вейнрайт, японці досі не зуміли заподіяти жадної значної шкоди оборонцям Корегідору. Про бої на острові Себу (остров, що належить до Филипин) нема покищо точніщих звідомлень, одначе в комунікаті згадується, що перед кількома днями японці висадили там кільканадцять тисяч свого війська. Американський торпедовий мотор затопив при берегах Себу один японський корабель, що належав до кляси „Васкума".

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ОГРАНИЧЕННЯ ЧУЖОМОВНОЇ ПРЕСИ В АМЕРИЦІ

ВАШИНГТОН. — Федеральний уряд розглядає тепер справу затіснення контролі над всею чужомовною пресою, що появляється в Америці. Хоч ця справа є в департаменті справедливости від кількох тижнів, проте досі не осягнено ще якогось рішення. В Америці друкується тепер около 1,600 часописів і журналів в чужих мовах, з того 220 німецьких (в тому 13 щоденників). 150 італійських (8 щоденників) та 25 японських (5 щоденників). Військові власти є за те, щоб замкнути цілком німецьку, італійську й японську пресу, а часописи в інших чужих мовах повинні одержати відповідний дозвіл на друкування від федерального уряду. Причиною такого становища військових властей є це, що для контролі преси тих народів, що ведуть війну з Америкою, треба посвятити багато праці, бо прийшлося перекладати майже кожню стрічку друкованого слова. Ще й тоді нема певности, чи в тих газетах не друкуються шифровані тайні інструкції для ворожих агентів. Знова проти замкнення цеї преси промовляє факт, що багато чужинців читає виключно пресу в своїй мові й тому може знати всі розпорядження уряду в справі реєстрації чужинців, та всяких інших урядових потягнень. До найчисленніщої чужомовної преси належать по тих вичислених газети жидівські, польські, еспанські й т. д.

ЄПИСКОП МАНІНҐ ВЗИВАЄ ДО ДОПОМОГИ КИТАЄВИ

НЮ ЙОРК. — Підносячи геройські заслуги китайського народу, що від кількох літ бореться з японською агресією, епископ Манінґ виголосив проповідь в протестантській епископальній катедрі на Вест 92. вулиці, в якій взивав американців, щоб вони за всяку ціну піддержали цю грошеву кампанію, яка тепер ведеться в Америці для допомоги Китаєви. Єпископ твердив, що Китай займає дуже важне місце в колі Обєднаних Народів.

РУЗВЕЛТ КАЖЕ, ЩО „ЮСО" Є НЕОБХІДНЕ ДЛЯ ПЕРЕМОГИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт, у листі до Поля В. МекНота, федерального адміністратора обезпечення, заявив, що „Юнайтед Сервис Орґенізейшенс" виконує надзвичайно користу та похвальну річ для збройних сил Америки. На основі звідомлення з минулого року (президент переконався, що згадана організація виконала дійсно приміру гідну працю й тому заслуговує на повну піддержку з боку кожного американського громадянина й громадянки.

КАТАСТРОФА ДВОХ ВІЙСЬКОВИХ БОМБОВИКІВ

ЛИВЕРМОР (Каліфорнія). — Чотирнадцять морських летунів згинуло, а стільки само було поранених, коли в повітрі зударилися два великі військові бомбовики, що виконували стежу над західнім побережам. Морські власти не опублікували скорше імен жертв аж поки не повідомили їх найближчих про катастрофу.

ВИЇЗД АМЕРИКАНСЬКИХ ДИПЛЬОМАТІВ З ТОКІО

ТОКІО. — — М. С. Меерс, американський ґенеральний консуль та 13 інших консулярних американських урядовців виїхали кораблем до Шанґаю, де очікуватимуть на виміну з тими японськими дипльоматами, які тепер придержані в Злучених Державах. З американськими дипльоматами виїхав також британський ґенеральний консуль А. П. Блонт зо своїм штабом урядовців, котрий також чекатиме на виміну за тих японських дипльоматів, що є тепер в Англії.

АМЕРИКАНСЬКА ДОПОМОГА ПІДНОСИТЬ СЕРЦЯ АВСТРАЛІЙЦІВ

АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА (Австралія). — Сталий наплив американської допомоги в людях та воєнному матеріялі підносить на дусі австралійців та гартує їх до надходячої боротьби, яку вони сподіються вести з японськими наїздниками. Хоч війна на Пацифіку є лиш чотири місяці, проте в Австралії вже є досить велика американська експедиційна армія; на кожному кроці видно сліди американської організації та впливу. Коли ще перед кількома місяцями американська допомога для Австралії була лиш сном, нині це є реальна дійсність для австралійців. На численних військових аеродромах видно багато американських літаків та летунів, котрі нетерпеливо ждуть, коли будуть післані на фронт проти японців. Між австралійцями та американцями панує тісна співпраця та згода.

ЯПОНСЬКІ ПРИГОТУВАННЯ ДЛЯ ЕКСПЛЬОАТАЦІЇ ПІДБИТИХ КРАЇВ

ВАШИНГТОН. — „Офіс Фактів і Чисел" подає, що в японському кабінеті створено спеціяльний апарат, котрий має займатися експльоатацією здобутих країв. І так після здобуття чужої території негайно впроваджується в життя цілковиту військову контролю над окупованою територією та її мешканцями, нагляд над всім економічним життям, переводиться конфіскату та висилку харчевих припасів до Японії. В планах японців є [illegible]

ЗАТОПЛЕНО ПОНОВНО ОДИН КОРАБЕЛЬ

ЛЮВС (Дел.). — Морські власти подають, що ворожа субмарина затопила при берегах Америки один американський корабель середньої величини. Між врятованими в рятунковій лодці прибуло 8 мужчин, 2 жінки та 3-літня дівчина, якої мама згинула підчас 13-денної мандрівки в отвертому човні на морі.

ТЯЖКА ПОВІТРЯНА БОРОТЬБА НАД ФРАНЦІЄЮ

ЛОНДОН. — Британські бомбовики і бойові літаки виконали масовий налет на французькі промислові центри. Але їх в дорозі несподівано зустріли у великім числі німецькі літаки і виязалась в повітрі страшна боротьба, якої не було від 1940, коли то Німеччина своїми масовими налетами хотіла покорити Англію. Бротійці втратили 14 літаків. З німецьких літаків певно було знищених чотири, а мабуть знищено більше.

ЯПОНЦІ В БУРМІ ПОСУВАЮТЬСЯ ВПЕРЕД

ЛОНДОН. — Японські війська посуваються з полудня на північ і чимраз більше загрожують британським нафтовим полям в долині ріки Іравадн. Вони продерлись вже на сто миль від здобутого недавно міста Пром. Зате китайські частини біля Тунгу держаться досить добре. Їх піддержує славна американська повітряна ескадра, зложена з летунів-добровольців.

ҐЕН. БЕНЕТ ПРО ОБОРОНУ СІНҐАПУРУ

МЕЛБОРН. — Австралійський ґенерал Бенет, який командував австралійськими війська ми в Малаї і Сінґапурі, що знаходились під найвищою командою британського ґенерала Персівала, заявив, що ґенерал Персівал не міг краще обороняти Сінґапуру, ніж обороняв. Він не винен, що Сінґапур впав. Причиною втрати Сінґапуру було те, що британські сили були дуже малі. Загально люди думали, що в Сінґапурі було 80,000 війська. Це хибна думка. Стільки війська, включаючи тубильців, було в цілій Малаї на початку війни. Опісля те число дуже змаліло. А коли прийшло до оборони Сінґапуру, то залишилось зовсім мало. Один баталіон, говорив ґен. Бенет, мусів обороняти чотири милі фронту.

ЖЕРТВИ ЯПОНСЬКОГО НАЇЗДУ НА БАТААН. Филипинців, ранених у боях, у котрих вони билися рамя об рамя з американцями, поставили на ноші, щоби їх віднести до шпиталя дальше від фронтової лінії.

НАСЛІДКИ НЕВДАЧІ ІНДІЙСЬКО-БРИТІЙСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ

ЛОНДОН. — Гіндуський націоналістичний провідник, Пандіт Явагарляль Негру, заявив, що хоч індійські партії відкинули британські пропозиції і далі переговори цілковито зірвані, проте Індія не буде байдуже відноситись до війни і до загрози з боку японців, а буде по своїй силі боротись з японською інвазією. Бо японці, всупереч деяким наївним індійцям, не йдуть визволяти Індії, тільки йдуть в цілі підбою Індій, а в найкращім випадку йдуть туди, щоб розправитись з британською силою. Негру заявив, що це для світа булоб нещастям, колиб виграли Держави Осі. Та водночас він нарікав на британців, що не дадуть Індії повної волі. Він навіть нарікав на свойого ніби давнього приятеля, сера Стафорда Крипса, що той натаврував індійських провідників, мовляв, вони торгуються немов крамарі на базарі.

Дійсні причини відмови приняти британські пропозиції були подані в комунікатах двох найбільших індійських партій. Виходить, що [illegible] з них рішні непорозуміння. Гіндуси ніяк не хотіли допускати до поділу Індії, а магометани хотіли виразніщих застережень, що по війні вони дістануть окрему самоуправу і право відокремлення. Англія, після розбиття переговорів відтягнула свої пропозиції надання домінії для Індії. Проте в Англії таке переконання, що ті переговори принесли певні користи. Вони виявили добру волю з боку Англії і представили перед світом дійсні причини, які недопускають до полагодження індійського питання. Серед англійських кол панує думка, що переговори між індійцями і британцями незадовго знов розпічнуться. Щобільше, хоч переговори розбились і Англія відтягнула свої пропозиції, проте британський уряд плянує для Індії далекойдучі політичні зміни.

БЕВИН ПРО НАДХОДЯЧУ ОФЕНЗИВУ АЛІЯНТІВ

ЛОНДОН. — Британський міністер праці Ернест Бевин, який передтим переговорював з американським представником в Лондоні, Ґерім Гопкінсом, заявив, що офензива аліянтів проти німців вже в короткому часі розпічнеться. Та офензива опиратисьме на значній перевазі аліянтів. Нині, говорив Бевин, Британія сама виробляє вже стільки літаків, що Німеччина. А Америка, додав він, вже в кількох тижнях буде стільки виробляти, що Німеччина, Італія і Японія до купи. Цими повітряними фльотами аліянти будуть ослаблювати Німеччину зо середини. Наступні шість місяців будуть дуже критичні, говорив Бевін.

МИРОВІ ПРОПОЗИЦІЇ НІМЦІВ

СТОКГОЛЬМ. — До Стокгольму приїхав ніби в особистих справах один визначний німецький індустріяліст, який відразу почав шукати контакту з британськими урядовими представниками. Вкінці йому вдалося той контакт навязати. Як говорять чутки, той німець предложив англійцям в імені Гітлера ще одні пропозиції замирення і ті пропозиції мають бути „остаточні". Після того піде боротьба на життя і смерть. Гітлер, подібно як його післанець Гес, мав щераз заявити, що не хоче воювати з Англією. Він хоче з нею замиритись і навіть готов поробити певні уступки в користь англійських союзників, з виїмком Совєтів. Він хоче цілковито вільної руки у відношенні до Совєтів. Міжнародні знавці кажуть, що в Німеччині панують нині два погляди на дальше ведення війни: один каже напасти на Англію і її знищити, а опісля кинутись на Совети і їх добити, інший каже за всяку ціну погодитись з Англією і тоді кинутись на Совєти.

НІМЕЦЬКА ОФЕНЗИВА НА СХОДІ

МОСКВА. — Один з совєтських комісарів висловив думку, що він майже певний, що німці з весною не підуть о офензивою на Совєти. Свої заключення він опирав на тім, що німці посилають на совєтський фронт дуже мізерні резерви; ті резерви не вишколені, або складаються з старих покалічених людей. Крім того німецька пропаганда чомусь тепер почала широко розписуватися про дощі в Совєтах, мабуть підготовляючи в той спосіб своїх людей до думки, що на совєтськім фронті нема чого тепер сподіватися перемог.

ПОЛЬСЬКА АРМІЯ ЙДЕ НА БЛИЗЬКИЙ СХІД

ІСТАНБУЛ. — Польська армія в числі 50,000, яку створено на совєтській території, посувається через Каспійське море в напрямку Ірану. Там вона увільнить австралійське військо, яке буде повернене на інший фронт.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. „Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Поступили - Нерозумно

Все-Індійський Конгрес і Мусульманська Ліга відкинули остаточно пропозиції британійського уряду в справі надання Індії по війні домініяльного статуту. Хотілиб дістати повну незалежність тепер, а з тим і віддання цілої оборони краю в індійські руки.

Як легко догадатись, в Анґлії заважило те останнє. Британійський уряд ніяк не може на те згодитись. Цеж немислимо тепер виконати в такий спосіб, щоб на тому не потерпіла загальна воєнна справа. А щодо цього Анґлія звязана не тільки своїм власним інтересом, але інтересами Америки, згл. усіх тих, що входять у склад Обєднаних Держав, та які тепер ведуть війну спільно.

Ось так закінчилась дипльоматична місія сера Стефорда Крипса. Стануло на тому: Нехай усе іде далі своїм ладом!

Як би не те, що японські війська стануди вже майже в воротах Індії, то та подія не булаб нічим особливим у процесі наладнання відносин між Анґлією і Індією. Кожний розуміє, що й найбільший політичний ґеній не розвязує таких проблем за одним махом. Та все це комплікують вимоги війни, а маючи їх на увазі, булоб далеко краще, колиб у тому критичному часі можна було ясно сказати, що сотні міліонів населення Індії отверто рішились звязати свою долю цілковито з Обєднаними Державами і віддати все, що треба, щоб ту війну виграти. Вже сама така постава, виявлена в теперішньому моменті, булаб таким величезним моральним адутом, що не можливо навіть припускати, щоб Індія за те одиноке не добилась по війні повноти своїх прав, або, щоб Анґлія не додержала свого слова. Тут уже ціла Америка постоялаб за це! І дуже можливо, що президент Рузвелт навіть і з тої причини вислав до Індії свого представника, своє осягне. Отже, якщо в Індії не дуже то довіряють обіцянкам Анґлії, то індійські провідники чейже знають, що Америка, навіть у своїй консервативній частині, є за те, щоб дати Індії повну свободу. А Америці залежить на Індії, бо вона готова впасти жертвою аґресії тих ворогів, з якими ми є у війні на життя і смерть. І тому ми так бажалиб повного замирення між Індією і Анґлією, щоб таким чином Індія могла поставити сильніший опір японському напасникови. Індія повинна теж мати на увазі, що президент Рузвелт постійно підкреслює, що Америка є і буде проти всяких поневолень. Значить, що це й з того боку є передбачені щасливі дні для Індії по вигрі Обєднаних Держав. Колиж усі ті речі не заважили, то видно, що індійські провідники не покермувались у своїх рішеннях розумом, а тільки почуваннями, звязаними з минулим, а не будучим.

Та добре хоч те, що це все не означає, що вони та індійські маси є з Японією. Це певно ні. Вони теж будуть з нею боротись, якщо вона буде пробувати Індію підбивати.

СЕРЕД „СОЮЗНИКІВ"

Ті, що радіб бачити большевизм в Америці, закидають нам односторонність у відношенні до Советів. Зокрема накидаються на нас українські большевики за те, що ми не пищемо, що українському народови добре поводилось під комуністичним і диктаторським режимом. Кажуть, що ми все те представляємо в неправдивім світлі. Очевидно, що нас це не турбує, що думають про нас аґенти чужих режимів і ідеольогій. Та проте варт навести, що думають про большевиків — їхні союзники. Це є поляки. Отже, чим для них є советський уряд, та як він з ними поступає?

Як знаємо, Польща є заприязнена з Советами. Польська державна армія бореться поруч з большевицькою проти гітлерівських полків. Польський премієр Сікорскі в Вашінґтоні заявив, що Америка і Британія мусять дати всяку поміч Советам, бо вдержання Советів є конечне для вигри цієї війни. Навіть про польські границі з Советами він для загального вжитку, говорив небагато, а лише впевняв, що та справа буде поладоджена по закінченні війни. З цього виходилоб, що поляки, принаймні офіційно, відносяться до Советів дуже льояльно. Маючи те на увазі, послухаймо, що пише нюйорський „Нови Сьвят" з 26. березня ц. р., що містить статтю бувшого польського міністра І. Матушевського, в якій він, між іншим, пише про Советы ось що:

„Злочин, доконаний на міліонах поляків, громадян того краю, з яким Совети були в мирних зносинах, на котрий напали не з причини суперечки, тільки нещастя тогож краю — злочин заслання, голоду, нужди тортур, тюрем, [illegible] потворних обявів тотального звиродніння. Переслідування поляків з боку Советів не ріжнилися від переслідувань поляків з боку Гітлера; ті самі методи, заслання, конфіскати, табори, тюрми, примусові роботи і засуди смерти. Отож, могло здаватись, що підписання з боку польського уряду умови, що розгрішила Совети з того злочину, ба — через ужиття слова „амнестія" надавала йому спонидної леґальности — повинно було склонити Кремль до якнайскоршого затертя слідів свого потворного поступовання.

„Ріжні урядові особистости, починаючи від хвилевого представника уряду польської републики в Москві, п. Ретінґера — виставляють Советам лавру за лаврою за „льояльне" виконування умови. Пощо впроваджено в блуд суспільність?... Нині знаємо докладно, що виконання умови щодо засланців — було неохотне, повільне, нельояльне. Звільнення наступали повільно, не охоплювали всіх. Знаний є трагічний кінець капітана Ролі і його кількох товаришів, котрі, знаючи з радіо про обовязок звільнювання поляків, а очікуючи довго даремне на свободу, — розбройли нарешті сторожу і рушили в дорогу. Їх розстріляно. А кілько було подібних випадків, про котрі ми не довідаємося? Кілька сот польських вязнів в Москві мало бути звільнених по прибутті польського амбасадора. День перед приїздом проф. Кота советські власти вивезли з Москви всіх польських вязнів, звиятком 30 і лише звільненням тих 30 вшановано приїзд польської амбасади. Відомим є, що 7,000 знатних старшин, особливо штабових старшин, а також суддів, прокураторів і урядників державної безпеки уміщено в спеціяльним таборі інтернованих. Не заперечуючи існування такого табору, совєтські власти шукають за ним по Росії вже від семи місяців... Але без успіху. Не можуть його знайти. За царських часів кружляла по Росії поговірка про те, як зник раз в руках хабарників цілий поїзд. „Зникнення" табору з сімома тисячами людей не є поговіркою — є це понурою, кривавою, советською дійсністю. Советські власти так само не можуть відшукати цілого ряду політичних вязнів, котрі — щоб це не було дослівно — запалися під землю. Амбасадор Кот впродовж кількох місяців пробував зорґанізувати поміч для засланців, котрі пробували [illegible] польські власти відмовляли йому відкриття консулятів, утрудняли доступ до польських збірних точок. Щойно приїзд премієра Сікорского розвязав цю справу. Впродовж довшого часу вояки повстаючої в Росії польської армії діставали лише половину харчевого пайку, бо советські власти ґамували розріст польських відділів, не беручи під увагу при постачанні їх дійсного стану. Поміч в одежі для обдертих і босих була унеможливлена в часі зими з боку Советів, які відмовили доступ Американському Червоному Хрестови, та які накладали абсурдально високі цла на нову одежу, а цілковито заборонили висилку одежі старої. Американська Польонія знає про це дуже добре, бо це вона организувала одежну поміч. Поміч у грошах також була унеможливлена через фікцію грошевої виміни. Внаслідок названих причин звільнювання засланців було нічим іншим, а тільки викидуванням без засобів, голодних і вичерпаних нуждарів — в невідоме. Майже в кожнім транспорті прибували до Бузулуку крім живих — також померлі вдорозі.

„Візита ген. Сікорского поправила ситуацію. Ген. Сікорскі дістав сто міліонів позички. Можна квестіонувати „позичку" там, де відшкодування повинно бути властивою формою; можна квестіонувати високість тої квоти: менше більше 50 рублів, це є по кількнацять фунтів хліба, на голову. Але остаточно якісь засоби допомоги таки осягнено. По розмові Сікорскі — Сталін допущено також представників амбасади до польських збірних точок: мінімум опіки почало зарисовуватись. Та нажаль — ані „пропащий" семитисячний табор не знайшовся, ані багато вязнів не були відшукані. Дня 9. січня ц. р. ген. Сікорскі сказав: 'Всі, що дотепер не були звільнені з вязниць, канцентраційних таборів і таборів примусової праці, відзискають вільність'. По пяти місяцях — ще далі час будучий..."

Так кінчиться стаття І. Матушевського. З цього можна заключати, що коли советська влада поводиться ось так зо своїми союзниками і товаришами по зброї, то можна собі уявити, як вона поводилась з українським населенням, зокрема на західньо-українських землях, яке, за переконанням большевиків, наскрізь просякло „українським націоналізмом".

А чому не малоб? Прецінь націоналізм це вроджене національне почуття, якого визбутись не можна. Автім — чому його визбуватись? І чому же розвиватись в повнім блеску, а український мусить пропадати? Скажуть большевицькі аґенти, що такий закон сили. Можливо, що так. Але тут в Америці той закон сили не є основою нашого життя, нашого політичного устрою і нашого способу думання. І тому ми пишемо інакше як большевики теж і про українські справи, бо пишемо по американськи.

Що Діється в Болгарії?

Журналіст Евген Ленгоф пише, що Болгарія — це політичний вулькан. Кров ллється там потоками. Від хвилі, коли в грудні, на приказ Гітлера квіслінґівський уряд в Софії виповів війну Великій Британії і Злученим Державам, масові екзекуції є щоденним явищем. Масу противників „нового ладу" розстріляно вже в тім краю в перших початках гітлерівського наїзду. Одначе те, що діється там тепер, перевищає все, що знає історія найбільшого терору за правління Імро, македонської революційної організації. Урядові часописи, видавані за німецькі гроші, подають щоденно лісту засуджених на смерть болгарських патріотів, котра в цифрах дорівнює лісті німецьких воєнних жертв, оголошуваних в гітлерівській пресі. Більшість тих мучеників, котрі своє життя посвячають святій справі свободи на підземним протигітлерівським фронті, буває обвинувачена за „терористичну діяльність, спрямовану проти безпеки". Суспільство сильно противилось війні з Анґлією й Америкою, а виповідження війни заскочило населення, тимбільше, що наступило в імя „антикомінтернівського пакту". Підпис Фільофа, положений на тім договорі, викликав вжетоді бурю протестів, бо болгарський нарід здавав собі з того справу, що це означає війну зо Советською Росією.

Гітлер домагався, щоб виповідження війни Росії наступило водночас з виповідженням війни Англії і Злученим Державам. Це домагання Гітлера, висуване в Берліні Рібентропом, попирав гаряче німецький посол у Софії Бекерле на засіданню софійського кабінету. Несподівано одначе проявилась опозиція і чотири болгарські міністри загрозили уступленням, на випадок виповідження війни Росії. Зробили вони це, не з особистих переконань, але попросту зо страху перед демонстраціями, розяреної публичної опінії. „Болгарська армія — заявили згадані міністри — збунтується скорше і повалить короля, як мала би боротись з Росією". Сотки болгарських вояків — говорили дальше ті міністри, — втекли вже до Юґославії і лучаться з партизантською армією, ґенерала Міхайловича.

Урядова дискусія тривала кілька годин. Міністер внутрішних справ Грабовський пригадав останні акти саботажу. У Бурґас — сказав він, — німецькі барки, збірники з бензиною, збіжеві шпихлірі і воєнні знаряди згоріли. У Скольті три болгарські полки острілювали патріоти. Були це болгарські війська, котрі брали участь у німецьких вправах зо спаданням парашутів. У Макастирі наступив вибух у тунелі, який німці доперва що скінчили. У Варні підпалено 18 бензинових цистерн.

Серед таких умов Бекерле згодився на „відрочення" виповідження війни Росії.

Ґестапо дістало ще більші повновласти. У дійсности поширення повновластей Ґестапо було лиш чистою формальністю, бо його влада в Болгарії під проводом штурмового провідника Дрешля, є необмежена. Ґестапо виконує контролю над ґенеральним штабом, граничною поліцією, телеграфічною і телефонічною сіткою, військовими і портовими улаштуваннями. Гітлерівська влада забезпечила собі будžет на вдержання поліції в 1942 р. у висоті 141.5 міліонів левів (звиш 29 міліонів). Дрешель співпрацює стисло з полковником Атанасом Пантевом, бувшим шефом поліції, а тепер предсідником найвищого військового суду. У половині грудня Гітлер нагородив його орденом „Вірла" за „положені заслуги", себто за видані ним вироки смерти.

Ґестапо поробило теж всякі кроки в тім напрямі, щоби подробиці гарячкових німецьких приготовань до наступу на Кавказ через Туреччину не дійшли до публичного відома. У тій цілі Дрешель запровадив нові військові станиці в Свіленґрад (головна кватира німців у Болгарії), а також у Пловідові, котрі заховувалися в такий спосіб, неначе би ті граничні округи лежали взагалі поза обсягом болгарської юрисдикції й адміністрації.

Простір на північ від граничної лінії, повздовж ріки Маріци, проголошено [illegible] за „заборонену стрефу".

Водночас з членами Ґестапо прибув до Болгарії цілий штаб німецьких військових техніків. Під їхнею кермою повставали нові склади амуніції, летовиска і склади бензини. Направлено знищені дороги і мости, щоби могли служити відділам повзів і значно скріплено протилетунську артилерію.

Новозаснована телефонічна лінія лучить тепер Софію з німецькою кватирою в Свіленґраді. У болгарських портах находиться тепер не менше як 4,000 німецьких моряків.

З терором іде впарі пропаґандна кампанія в користь Німеччини. Гроші на цю ціль здобувається через щораз нові податки. Будžет на 1942 р. передвиджує 38 міліонів левів на самі пропаґандні цілі. Значна частина того гроша йде до кишень ріжних квіслінґів, котрі при посередництві преси й летючок ведуть завзяту аґітацію проти Туреччини і Советів.

Головним попленчиком шефа Ґестапо є ґенерал Попов, який у деннику „Зора" містить похвальні гимни в честь „нового ладу Гітлера" і кпить зо Советів, котрих, згідно з його заповідцю, Гітлер цілковито розібє на весні б. р.

Попов забуває однак подати до відома факт, що навіть у такім краю, наскрізь рільничім, як Болгарія, „новий лад" став лиш причиною біди і голоду. Наслідки німецької політики грабежі ілюструє найліпше такий факт: Одного болгарського вояка засуджено в грудні м. р., на 4 роки вязниці за „підбурювання" своїх товаришів до протестів проти тривалому обнижуванню порцій хліба, зредукованому вже до мінімум. Цей самий болгарський уряд, що „в признанню заслуг Гітлера, поскладних довкола болгарської справи", виповів на його приказ війну західним демократіям, обнижив, на домагання тої самої людини денну порцію хліба для своїх громадян на дальших 25 відсотків.

Карло Чапек.

ПРИГОДА КАСОВОГО ЗЛОДІЯ ТА ПІДПАЛЯЧА

Потім збіглися люди й почали собі взаємно перешкоджувати в гашенні. Опісля прийшла вогнева сторожа — то знаєте „фаерман" мусить насамперед переодягнутися, заки зачне гасити. Одначе за той час почав горіти вже другий будинок, а до вечора спопеліло їх пятнацять. Хто хоче бачити порядну пожежу, мусить іти на село або до містечка. У великім місті це вже не те, та дивитеся радше на штучки вогневої сторожі, ніж на пожежу. Найліпше є, коли можете самі помагати гасити або вкінці коли можете радити тим іншим, як мали би гасити. Гасити, то гарна робота, як воно так сичить і тріскотить. Одначе носити воду з потока, це чоловік робить нерадо. — В людині є щось дивного: коли вже бачить якесь нещастя, так майже бажає, щоби було порядне. Велика пожежа або велика повінь то якось так чоловіка розворушує. Має враження, що так скажу, що натрапив на своє. Або може то такий поганський жах. Не знаю.

Самособою, на другий день було там як — ну, як після пожару. Вогонь це гарна річ, одначе те згарище то таки страшне. То маєте все, наче з коханням. Чоловік лише так безсило дивиться та думає, що вже з того ніколи не вилізе. Ну, а був там один молодий жандарм, щоби викрити причину пожежі. Пане вахмайстер,*) повідає той сідлар Антін, я заложився би, що то хтось підпалив. Бо чогож би то саме припало на моє свято, коли я сиджу при обіді? Та я того ніяк не можу розчовпати, звідки хтось хотів би мститися на мені, таж я нікому нічого злого не роблю, не кажу вже, щоби займався політикою. Томуто я не знаю про нікого, хто міг би мати на мене таку страшну злість.

*) Старший десятник.

Було полудне. Сонце пекло. Той жандарм ходить по тім згарищі та думає собі, тепер то хіба чорт пізнав би, як воно було. Пане Антін, каже нараз, що це вам там угорі виблискується на тім бальку? — Там була вишка (горище), сказав сідлар, то мабуть якийсь гребінець. — На гребінь воно не виглядає, повідає жандарм, це радше наче зеркальце, сказав сідлар, таж там на вищці була лише солома. — А то таки зеркальце, каже жандарм, я вам це докажу.

І приставив собі пожежну драбинку до того обгорілого бальків, виліз нагору тай каже: Щоби ви знали, пане Антін, це ані гребінець ані зеркальце, а кругле скольце, приправлене до того сволока. Прошу вас, навіщо це? — А то з мене дурень, сказав сідлар, то тим певно бавилися діти. — Аж нараз той жандарм, коли так дивився на це скольце, як вам не скрикне: Ах! до чорта, таж воно пече! Що це? І схопився за ніс. — Геґгот! — зверещав удруге, тепер воно мені попекло руку! Мерщій пане Антін, подайте мені який папір!

— Так йому той сідлар подав картку зі свого записника, а той жандарм держить той папір трохи під тим склом. — Так, каже за хвилину, пане Антін, мені здається, що вже маємо. — І вже злазить із драбинки та держить той листок паперу сідлареві перед очима: була вньому перепалена дірка й іще курилося з неї. Пане Антін, сказав жандарм, щоби ви знали, що то збірна сочка або люпа. Тепер я рад би знати, хто її приправив до того бальки простісенько над купою соломи. Та те вам кажу, пане Антін, що хто це зробив, той пійде відсідія в ланцюжках.

— Ради Бога, сказав сідлар, таж ми нікої люпи дома не мали — стрівайте! скрикнув нараз. Чекайте, я мав на науці хлопця, Сеп називався, то він вічно бавився такими річами! Тому я його награв, що не надавався до путньої роботи, бо йому в голові було лише такі дурниці й інші такі річи! То певно буде той проклятий — Одначе це неможливо, пане вахмайстер, бо я викинув його, то це було з початком лютого — Бог зна, де він тепер, одначе тут він відтоді не показувався.

— Це вже довідаємося, чи то його сочка, сказав жандарм. — Пане Антін, телеграфуйте до міста, щоби сюди прислали ще двох жандармів. До тієї сочки не сміє мені ніхто навіть доторкнутися. Насамперед мусимо найти того хлопця.

— Самособою, його й найшли. Був на науці в якогось калитника в зовсім іншим місті. І ледви той жандарм увійшов до робітні, той хлопець став трястися наче листок. Сепе, кричить на нього той жандарм, де ти був тринацятого червня?

— Прошу, тут, жибонів хлопець, я тут від пятнацятого лютого, а не відходив навіть на пів дня, я маю на це свідків. — Це правда сказав той калитник, я сам посвідчу йому те, тому, що живе в мене та мусить доглядати немовляти. — А хай це, озвався жандарм, коли так, то це вже не буде він.

— А що це малоб бути з ним? — спитався той майстер калитник.

— Та, каже жандарм, було на нього підозріння, що тринацятого червня в тому селі, як там воно до чорта, підпалив шопу сідларя Антона, а з ним пів села.

— Тринацятого червня? — спитав калитник збентежено. Слухайте, то цікаве. Тринацятого червня той хлопець питався: Котрого маємо нині? Тринацятого червня? То нині святого Антона, що? кажу вам, що нині щось станеться.

В цюж мить той хлопець Сеп зірвався та хотів утікати. Та тут уже жандарм держав його за обшивку. А по дорозі вже той хлопець признався жандармові: що мав злість на майстра Антона, тому, що той сідлар за ті його спроби бив його наче пса. Тому хотів йому мститися на ньому й тому вирахував собі, де буде тринацятого червня, на святого Антона, стояти найвище сонце, та що відповідно до того уставив цю сочку, щоби запалити цю солому, потім, як він буде вже Бог зна де. Це все уладив уже в лютім, а потім пішов зі служби.

Слухайте, в справі тієї сочки покликали потім астроно-

(Докінчення на сторінці 3-ій)

АНҐЛІЄЦЬ ПРО „СИЛЬНУ ПОЛЬЩУ"

Тим англійським політиком, що хотів би такої сильної Польщі, яку не можнаб було побороти є Ф. А. Войґт, один з визначніших англійських публіцистів, що висказує свої гадки в лондонськім, широко поширенім часописі „Тайм і Тайд". Уважають його за людину, що „знаменито орієнтується" в европейських справах. Цей публіцист від початку війни в статтях в англійській пресі, а головно на сторінках видаваного собою, місячника „Найнтінт Сенчюрі", вказує на величезну, на його гадку ролю, яку відграє Польща в справі світового замирення.

Це становище Войґта є тим дивніше, що багато польських питань у передвоєннім періоді не завжди він розумів в такий спосіб, як цього бажали собі поляки. Він часто критикував дуже гостро політику Польщі супроти не-польських народів.

„Независимість Польщі" — пише тепер Войґт — „є передовсім потрібна для забезпеки британських островів, потім для рівноваги сил в Европі. Іншими словами — для европейського миру. Тому не вистарчить, аби Польща відзискала независимість. Ще треба, щоби була спосібна її вдержати".

Войґт пише далі, що не вистарчить, щоб розброїти Німеччину, але треба створити такі умовини, які унеможливлять Німеччині відновлення узброєння. Найліпшим способом до цього, на гадку Войґта, є дати Польщі пильнувати Німеччину, цебто зробити Польщу жандармом Німеччини. „Можемо мати повне довіря, що поляки потраплять це зробити", пише Войґт.

Далі Войґт пригадує, що Польща бажала в 1936. р. унеможливити зброєння Німеччини, та це не мало зрозуміння Франції і В. Британії. „Якщоб В. Британія і Франція були поперли Польщу в згаданім році, не малиб ми другої світової війни"—твердить Войґт.

Застановляючись над ролею Польщі в Европі, Войґт підкреслює, що сильна Польща є ґарантією Совєтської Росії, як і самої навіть Німеччини. Польща, достаточно сильна, перечеркує взаїмне тертя тих двох потуг, твердить Войґт.

А яким способом можна буде створити сильну Польщу? Войґт виходить з того становища, що Польща є більше західнім, як східнім краєм, та що її природні політичні лінії ведуть радше в західнім, як східнім напрямі. Тому хотів би Войґт пересунення польських границь в тім напрямі. Розуміється, що польські ґазети в Америці, згадуючи про це, не годяться під тим оглядом з автором. Вони є за давні східні границі Польщі. Зате, кажуть поляки, арґументи Войґта є надзвичайно справедливі в справі польських західніх границь. Польські розумовання такі:

„Польща потребує доступу до Балтику, відповідно обширного, що надався би до створення морських і повітряних баз. У противнім випадку Балтик знова станеться німецьким морем і Німеччина знова станеться морською потугою. Тому Польща мусить одержати Данціґ, як і Східню Прусію. Це викличе конечність виміни населення. Німці самі дали приклад до цього, спроваджуючи своїх земляків ззаграниці й поселюючи їх на місце виселених поляків. Велика Британія мусить мати на основі будучого мирового договору безпосередній доступ до Балтійського моря на те, щоби можлива була негайна співпраця на морі з Польщею на випадок, колиб німці наново бажали узброїтись. Данціґ і Східня Прусія дадуть Польщі далеко сильнішу оборонну лінію, як ця, яку мала вона до розпорядимости в 1939. р., а крім цього вможливить це Польщі статися морською потугою, а разом з тим загрожувати Німеччині не лише зо сторони суші і повітря, але і від моря. Розвяже це також і справу т. зв. „польського коритаря, що стався безпосередньою причиною другої світової війни".

Войґт пише, що сильна і могуча Польща, на його гадку, потрібна є Великій Британії. Крім цього є ще моральна сторона, котра також промовляє за обовязком Британії відбудувати незалежну Польщу. Польща була першим краєм, що поставив спротив гітлеризмови. Дальше Польща є першим краєм, де не появився Квізлінґ. Польські герої та добрі вояки безнастанно ще тепер боряться на всіх фронтах.

На кінці свого писання питає Войґт, чи, якщо це все здійсниться, чи Польща повинна дальше інтересувати Анґлію? І відповідає на це питання потакуючо.

Усе це було би може і на місці, про що пише Войґт, якби Польща могла дійсно переміниться в державу, що дійсно моглаб тримати Німеччину на ланцюгу. Одначе так є, що корінного польського населення на польських землях є мало, не більше як 20 міліонів, а корінного німецького населення на етноґрафічних німецьких землях є понад 70 міліонів. Навіть у федерації з Чехією Польща малаби несповна половину населення Німеччини. І як тут говорити про створення Польщі, якої „не можнаб було перемогти" і яка моглаб бути сторожем два рази більшої від себе Німеччини. Та ще при тому ґарантувати що Совєтський Союз буде теж під її наглядом, що Польща потрапить недопустити „до взаїмного тертя тих двох потуг". Тут уже Войґт є аж надто короткозорий, коли не бачить, що це є неможливе до досягнення.

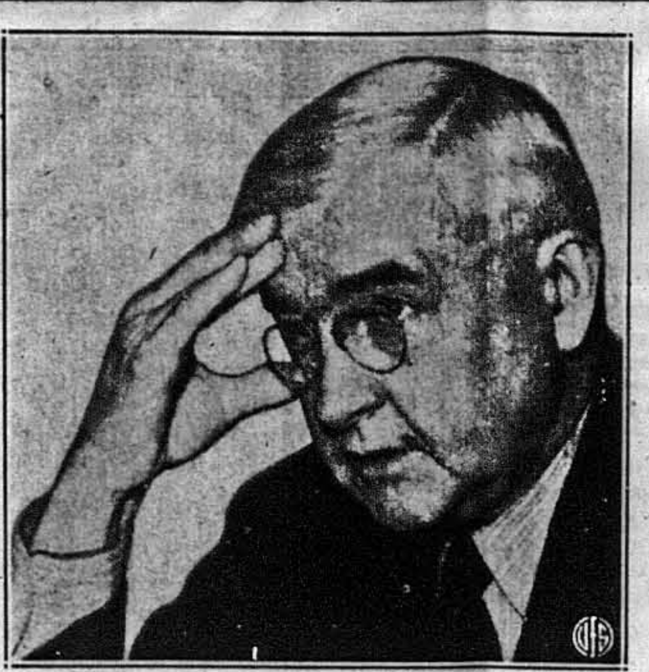
НІМЦІ В ЛІБІЇ ВІДСТУПИЛИ

КАЇРО. — Німецька армія маршала Ромеля в Лібії, виконавши два сильніші напади на британські лінії, знов втихомирилась. Німці відступили назад до своїх давних позицій і покищо заперестали дальших нападів.

На протязі кількох останніх літ на малу Латвію зробили наїзд поляки, москалі, а вкінці німці.

ЗБИТИЙ КОЛО СУЕЗУ.—Розкинені частини націсько-го бомбовика, розбитого британськими військами ко-до Суезького каналу в березні,

ДЖЕСІ ДЖОВНС, СЕКРЕТАР ТОРГОВЛІ, ставав оноді перед сенатським комітетом і заперечував, немовби то уряд здержував продукцію ґуми. Він говорив, що в минулому році продукція ґуми досягла 40,000 тон.

Тиждень Війни

(Виготовлено Бюром Урядових Звітів, перекладено та роз повсюджено Загальною Радою Американської Єдности).

Голова Ради Воєнної Продукції Нелсон, промовляючи в Ню Йорку, казав, що „американська індустріяльна машина дійсно починає рухатись". Продукційні розклади виробу літаків, встановлені на перші три місяці цього року, були виконані, або навіть перевищені, продукція тенків випередила розклад.

Він казав, що продукція торговельних кораблів „підноситься швидко" й завдання на цей рік буде виконане. Рушниця „Ґеренд" є доступна тепер „кожному з наших боєвих вояків, який повинен її мати". Досягається також намічена продукція проти-літакової та проти-тенкевої зброї. Одначе, „це не є час для легкого заспокоєння", казав він, бо продукція воєнного знаряддя є таким величезним завданням, що „хоч ми можемо побити рекорд будь коли зроблений, а все ще можемо мати недостачу".

Сенат ухвалив та відіслав до Палати Репрезентантів законопроєкт про встановлення Корпорації Менших Воєнних Закладів при Раді Воєнної Продукції з фондом на $100,000,000. Корпорація діставатиме від урядових аґенцій контракти й буде уділювати їх малим відприємствам, в разі потреби розбиваючи їх на підконтракти.

Цивільні вироби.

Рада Воєнної Продукції наказала, щоби при продажі зубної пасти чи порошку, або мила до голення в бляшанках, покупці давали продавцям відповідну кількість порожних бляшанок. Рада „заморозила" продаж та доставку всіх нових бициклів для дорослих, включно з тим, що вже були замовлені і за які заплачено. Місцеві відділи Червоного Хреста почали збірку матеріялу, що заощаджується усуненням закладок приблизно на 50 міліонів пар мужеських штанів, що є на тепер в крамницях. З заощадженого матеріялу буде зроблено коло 300,000 нових одягів.

Рада Воєнної Продукції наказала негайно спинити продукцію цинових покришок на ріжні консервовані соси, повидла і т. п., а після 30. квітня на фляшки до пива й інших легких напитків. Після 30. квітня також не будуть вироблятися виссавачі пороху, дитячі ґрачки й гри з металю, фибру та інших важних матеріялів. Рада вкоротила вживання сирової ґуми для 50 річей, включаючи пожежні та фабричні ґумові сикавки.

Дотримання розпоряджень про першенство.

Рада Воєнної Продукції подає, що з минулого червня розпочато дослідження над 10,000 фірмами, чи виконуються розпорядження про першенство. Вже закінчено слідства над 3,500 фірмами. З них в 1,600 не виявлено порушень, а приблизно в такі самім числі траплялись дрібні порушення в наслідок непорозумінь. По слідстві було відібрано 35 контрактів, що торкалися 46 фірм та одної особи. 13 федеральних аґенцій та більше як 3,500 слідчих співпрацюють з Радою у провадженні слідства.

Ціни

Бюро Адміністрації Цін „заморозило" фабричні ціни й гуртового та дрібного продажу на матеріяли до спаювання та на 44 домашніх електричних приладів на рівні цін 30. березня. Встановлено покриття цін на твердий і книжковий папір та на звичайний і дорогий папір для оправ і для креслення; також на ціни пенсильванійського антрацитового вугілля. Департамент хліборобства подає, що кошти продуктів є тепер на 15 відсотків вищі пересічних за 1935—39 р.р., але все ще нижчі від рівня 1929. року.

Цивільна Оборона.

Директор Цивільної Оборони Лендис казав, що ворожі летунські напади на американські воєнні фабрики цеї весни „цілком можливі". Що для німців „варто за дозен бомбовиків зруйнувати важні індустрії навіть в середині країни". Він казав, що $20,000,000 з фондів Цивільної Оборони уділено на будову закладів для вироблення газових масок для цивільних. Шоломи, повязки на рукави та інші речі для проти-летунської сторожі та помічних пожежників було розіслано до більше як 40 міст обох побереж.

Для Збройних Сил.

Сенат ухвалив та відіслав до палати репрезентантів законопроєкт про підвищення платні з 30 долярів на 42 доляри місячно звичайним морякам і учням-морякам та пропорційне півищення для вояків інших кляс збройних частин. Департамент пошти видав розпорядження, згідно з яким всі члени збройних сил можуть посилати листи першої кляси безплатно. Сенат ухвалив обмеження для одруження старшин армії й фльоти протягом війни. Президент підписав закон, яким дозволяється департаментови війни вербувати. американських техніків, які служать в чужинецьких збройних частинах, та платити їм більше ніж $21 місячно протягом перших чотирьох місяців.

Департамент фльоти подає, що між 9 та 17 квітня відбуватимуться наради в 35 стейтах з метою ознайомлення виховників з пляном придбання морських старшин. Згідно з тим пляном буде вербуватись 80,000 студентів першого та другого року каледжу річно. 35,000 річно буде вибрано для дальнійшого навчання на одержання першої старшинської ранґи в Морській Резерві.

Конґрес ухвалив та відіслав до сенату законопроєкт про уділення 18 біліонів долярів на війну, з яких майже 7 біліонів на воєнні літаки. Сенат ухвалив та відіслав до палати репрезентантів законопроек про уділення одного біліона долярів на морські публичні праці — поширення летунських установ та складів. Департамент війни дозволив старшинам та воякам, крім тих, що є в реґулярній армії, брати участь в політичній кампанії та займатися політичною працею, якщо подібна діяльність не перешкаджає виконанню військових обовязків. Головна Поборова Комісія наказала місцевим комісіям почати клясифікацію реєстрантів 16. лютого та приготовитись до поклику до війська в червні — можливо й в травні — цих та попередних реєстрантів. Місцеві комісії мають перевести 27. квітня реєстрацію приблизно 13,500,000 мужчин у віці від 45 до 64 літ.

Воєнний фронт.

Фльота повідомляє, що до 4. квітня американські морські частини нанесли японцям такі втрати: затопили 21 воєнні кораблі, правдоподібно затопили 13 та ушкодили 22; затопили 48 не-боєвих кораблів, можливо затопили 14 та ушкодили 14. Фльота подає, що затопила або певна, що затопила, 24 підводних човнів „осі", армія чотири. Помічний летунський секретар війни Ловет каже, що американські пілоти на Далекому Сході збивають пять японських літаків за кожний свій втрачений.

Частини ген. Вейнрайта на Филипинах відбили чисельні ворожі напади на суходолі, на морі і в повітрі на Батанському півострові та острові Кореґідор, спричинивши тяжкі втрати японцям. Японські бомбовики затопили американський помічний корабель-летище Ленґлі, нищитель Пері та тенкер Пекос на південному заході Тихого Океану. Припускають, що при тому втрачено 700 людей. Фльота повідомляє про сторпедовання ще 15 торговельних кораблів Обєднаних Держав на Атлянтику.

Пароплавство.

Морська Комісія подає, що заключено контракти на кораблі на 23 міліони тон — близько 2,300 вантажних кораблів і тенкерів — завдання, яке встановив президент на 1942—43 роки. Сенат ухвалив та повернув до палати репрезентантів законопроєкт про поширення воєнного ризика постановами Морського Торговельного Закону, щоб дозволити асекурувати чужинецькі кораблі так само як і краєві.

Сільське господарство

Департамент хліборобства повідомляє, що за перший рік його поширеної програми закупок — від 15. березня 1941. до 15. березня 1942. — він закупив сільсько-господарських продуктів вартістю більше як на 800 міліонів долярів, загально поверх 7,500 міліонів фунтів. Більше як половину закупок складали мясні, курячі та молочні продукти. Більшість з них була призначена на доставку згідно з „ленд-ліз".

Департамент хліборобства подає, що ціни на сільсько-господарські продукти складали 99 відсотків паритарної ціни дня 15. березня 1942. і 46 відсотків поверх пересічних за 1909—14 роки. Корпорація Торгового Кредиту повідомляє, що вона віддає на продаж до 30. квітня коло 5,500,000 бушлів кукурузи та коло 240,000 бушлів пшениці для виробу індустріяльного алькоголю.

(„Тиждень Війни" підсумовує інформації, взяті з урядових джерел про важні події тижня, до понеділка, 6. квітня).

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Наші вояки на Свяченім.

В неділю, дня 12. квітня 1942 року, українська громада в Елизабет, Н. Дж., обходила традиційне свято: „Спільне Свячене". Ріжнилося це свято від попередніх свят тим, що на це свято запрошено 25 вояків американської армії. Вояки ввійшли походом через салю, витані щирими оплесками 300 гостей. Опісля засіли до стола та смачно заїдали українську ковбасу, паску, печеню і інші святочні присмаки. Українські дівчата асистували воякам у поході і при обіді, а опісля забавлялися разом на балі. Посвячення пасок довершив місцевий парох о. Лев Чапельський, виголошуючи при тому відповідну промову. При кінці промовив до зібраних п. Р. Слободян, підносячи вагу теперішніх воєнних подій та зазначуючи, що так, як наша громада тут приймає і шанує гостей-вояків, так певно й інші громада гостять і шанують наших синів, що вже готові до рішальної боротьби за волю і долю нашої батьківщини - Америки.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Чому писати злим віршом, а не доброю прозою? — Вірші до нас далі надходять. Ще скорше ніж весна... Та, нажаль, годі їх друкувати. Не переконує нас навіть те, що інші ґазети друкують те, що ми відкидаємо. І кажемо отверто, що те, що друкується не є ніякою поезією. А мова така, що її вживали віршописці тому 50 років... Дивує нас, чому ті, що передають думки злим віршом, не пробують передати їх звичайною мовою. Добрих дописувателів і так мало. Вони придались би.

Латинник, Перт Амбой, Н. Дж. — Пощо Вам ломити собі над тим голову? Є доволі власних клопотів.

А. К. — ще згадуємо часто за тих, що пересилають витинки, а тільки в таких випадках, коли є щось особливого. Але ми дуже вдячні тим, що за таке памятають. Як теж і цікаво нам знати, хто, чим і як інтересується, читаючи американські чи чужомовні ґазети.

Пригода Злодія...

(Докінчення зі сторони 2-гої)

ма з Відня, а той над тим похитав головою, як ця сочка була докладно уставлена,точнісенько на сонішню кульмінацію тринацятого червня. Говорив, що то попросту небуденний талант, бо той пятнацятилітній хлопець не мав до того ніяких астрономічних приладів до мірення кутів. Що з тим Сепом було дальше, не знаю. Та я так собі думаю, який то з того вуличника міг бути астроном або фізик. Таж то міг бути другий Нютон чи що, той проклятий хлопчище! Та то в світі сходить на марне стільки знаменитих помислів і таких тих гарних талантів. — Знаєте, люди мають таку терпеливість шукати в піску діямантів або жемчуґів у морі, а щоби шукали посеред людей вартісні та небуденні дари Божі щоби не марнувалися, це їм навіть не прийде до голови. А це велика хиба.

(Зі збірки „Повідки з друге капси" — переклав **М. Н.**).

(Кінець).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КАНЗАС СИТІ, КАНЗ. — Звичайні місячні збори Бр. св. Володимира, від. 323., відбудуться в неділю, 19. квітня, в годині 2. пополудні. Отсим проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, прибути на збори, бо є важні справи до полагодження, як справи відсвяткування 30-літнього ювилею, котрий припадає в місяці маю. — Дмитро Яремко, предс.; Василь Федан, кас.; Дмитро Кархут, секр.

ЛОРЕЙН, О. — Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 50., відбудуться 19. квітня в годині 1. пополудні в гали 2545 Іст 33. Стр. Проситься членів прийти на збори, бо є багато справ до полагодження. — М. Шемчик, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. — Квартальні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103., відбудуться в суботу, 18. квітня, в 7. годині ввечір, в церковній салі, 1231 Вест Скат ул. Проситься всіх членів і членкинь, місцевих і позамісцевих, прийти на призначену годину. Маємо справи до полагоджения. Також буде справоздання контр. комісії з минулих три місяці. Довгуючі члене, не забудьте прийти на збори та заплатити свій довг, бо, як не заплатите, то потім щоб не було нарікання, що я вже не в Союзі. — Григорій Лац, предс.; М. Адамчук, кас.; Т. Барсук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 117. відбудуться в суботу, 18. квітня, в 8. вечором, в салі 30 Іст 7. Стр. Присутність членів конечна, бо є важні справи до полагодження. Буде звіт контролі книжок за квартал. — Н. Чудакевич, секр.

Жіноча Сторінка

ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА ДЛЯ ЖІНОК

Законопроєкт про військову службу для жінок перейшов уже американську палату репрезентантів і нема сумніву, що у сенаті стріне його така сама доля. У найблизчій будуччині вдягне він американську жінку у військовий однострій та у перше в історії Америки вложить на неї права та обовязки стану, якого відвічним призначенням є збройна оборона краю перед ворогом.

Як би не це, що заіснування такої події припадає на воєнний час і губиться у повені новин та сензацій дня — вона надаваласяб для цього, щоб відсвяткувати її як історичну дату, що кінчить усякі спори про політично-громадянську здібність чи нездібність жіноцтва. „Не маєте права співволодіти краєм, коли не кладете за нього життя" — казали противники жіночої рівноправности. Закон про військову службу для жінок замикає їм уста раз на все, але ставить теж жіноцтво перед відповідальністю та обовязками, яких воно дотепер ніколи не двигало: військовою, твердою службою та безпосередною обороною краю.

Хоч не знаємо ще подробиць закону, то правдоподібно буде він взорuватися на цьому, який зорганізував передше англійське жіноцтво у правильні військові частини. Жінки у приписаному віці (в Англії від 18 до 40 року життя) підлягатимуть примусовій реєстрації, а ці, яких не обтяжують родинні обовязки, будуть діставати військовий вишкіл та приділ праці на такій самій засаді, як це відбувається у чоловічих частинах. В Англії жінки служать у летунстві, на воєнних кораблях, у розвідчій службі — заповняючи списки погиблих та героїв, полонених, пропалих. Чи американський закон про жіночу військову службу виділить лиш деякі роди праці для жінок, чи прийме її у цілій ширині — покаже остаточно редакція закона. У кожному випадку жінки підлягатимуть загальним приписам військової дисципліни та зможуть діставати старшинські ступні, якщо лиш на них заслужать.

Заки проєкт закона прийшов до американської палати репрезентантів, попередила його досить гостра критика зі сторони церковних кол і деяких суспільних груп. Вважали вони ідею втягання жіноцтва у військову службу загрозливою для родинного устрою і самого жіноцтва, яке — поминувши фізичні шкоди — буде мусіло перейти небезпечну моральну та духову революцію, щоб приспособити себе до безоглядних та брутальних воєнних поведінок. Родинний устрій потерпить на втягненню жіноцтва у військову службу тому, бо велика частина жінок відійде на час війни від родинного життя та замінить його на касарняне, а вернувши після війни домів може не знайти у себе досить моральної сили, щоб безслідно вичеркнути страхіття воєнних переживань та забиратися класти основу під правильне родинне життя.

Ці закиди не видержують критики ізза цього, що спосіб провадження модерної війни заставляє кожного, без огляду на це, чи він вдягнений у військовий однострій, чи цивільну одежу, глядіти у вічі усім найтяжчим воєнним трудам. Сьогодня не вдається захоронити нелітньої дітвори перед нервовими наслідками воєнних ділань у такій мірі, щоб вони не дійшли до свідомости дитинячого ума та не поробили потрясень у її світогляді. Ніхто не є в силі знайти теж способу на це, щоб переселити на час війни усе жіноцтво у якийсь відокремлений, спокійний світ, де воно моглоб переждати воєнну заверуху, заховуючи свої духові та фізичні сили як капітал на майбутню відбудову знищеного війною життя.

Як не стараласяб жінка уникнути цього, скільки морально та фізично не працювалаб, щоб родинне життя вдержати на час війни у ненарушеному стані — війна всеж таки знайде спосіб, щоб вдарити у котрийсь його угол. Або нарушує особовий склад родини, покликуючи її членів до війська чи у помічничу службу — або стягає якісь господарські потрясення вслід за економічними ускладненнями цілого краю, неминучими у кожній війні. Кожна війна мусить записатися шкодою на родинному житті та правильному вихованню дітей, а тимбільше ця, яку тепер переживаємо. Бо це війна цілого краю та цілої нації; сама жінка не захоронить перед її наслідками свойого гнізда, щоб не знати як широко розтягала крила та голосно квокала.

З опінії американського жіноцтва про проєкт військового закону виходить, що воно піде радо служити краєви зі зброєю у руках. Чи правильно здає собі справу з цього, що його чекає — покаже найближча будучність. Парадоксальне: закон про військову службу для жінок ухвалюють чоловіки, бо американське жіноцтво має надто малу репрезентацію у законодатних установах, щоб вона могла заважити своїм голосом на висліді. Але жінки устами своїх провідниць висловили у цій справі чимало власних поглядів на сторінках преси, чи з інших місць, які послужили матеріялом для обрібки закона.

Дослід в Англії показав, що жіноча військова служба має дуже добрий вплив на особисті відносини між жінками, які набирають щораз більше рідких до цього часу прикмет тривалої дружби, довіря, льояльности, пошани. Якщо після скінчення війни жінки перенесуть ці прикмети на терен мирної співпраці та життя між собою — це буде теж один з осягів, для яких варто було їм вдягнути військовий однострій на час воєнного лихоліття.

Клявдія Олесницька.

ДОПУСКАЮТЬ ЖІНОК.—Тайна Служба Злучених Держав зломала свою столітню традицію, коли вона оноді допустила на роботу жінок. Марія Куні (наліво) і Айлін Голдбай заняли в шікаґовськім уряді місця мужчин.

ВИЗНАЧНІ ЖІНКИ СХОДУ.—Направо, пані Чіянґ-Кайшек, жінка наачльника Китаю, в товаристві пані Пандит, сестри гіндуського провідника, Неґру, підчас недавних відвідин китайки в Індії.

На Тему: Чоловіки й Жінки

АНГЛІЙСЬКІ ЖІНКИ ЗАВОДЯТЬ ВОЄННІ СТРИЖЕННЯ

Британський уряд одобрив кампанію за те, щоб жінки стриглися начас війни коротко.

Заняв уряд те становище на тій основі, що таке стриження розвяже просто неодно питання на полі здоровля й краси. Кампанію почала Ліґа Британських Стриґунів. Ця Ліґа теж виробила остаточні правила цього воєнного стриження, що тепер широко пропаґується під іменням „либерті кот": на переді волосся не має бути довше, як 6 цалів, на заді не дошє, як 2 цалі. При тому Ліґа дивилася й за те, щоби не стригти по хлопячому, щоби про цю нову фризуру не можна говорити як про „бойш баб".

Ліґа каже, що нова фризура має за собою багато даних: вона дозволяє скоро скінчити причіску, вона вимагає менче пришпильок. Збавляючи менче часу на чесання, жінки будуть могти присвятити більше часу воєнній справі.

ПРИГАДКА ГОСПОДИНЯМ.

Зогляду на те, що з приходом весни думки господинь звертаються на весняне чищення дому, уряд звертає жінкам увагу на ріжні способи консервації господарського нараддя. Ціллю уряду є відложити найдальше пайкування.

Наприклад, продукція нових приладів до чищення комнат („вакуум клінерс") має бути закінчена з кінцем цього місяця. Отже старі треба так консервувати, щоби вистарчили на найдовший час. Отже уряд радить не відкладати на довше потрібних направок старих приладів. Далі радить чистити їх і оливити правильно, за інструкціями фабрики.

Інші поради уряду відносяться до запобіження молям у вовняних матеріях. Якщо якого вовняного одіння не мається вживати, треба його вичистити „на сухо", а потім сховати в проти-молеві торби, або обережно зложені сховати в забезпечені проти молів шуфляди.

Уряд звертає при тому на приписи фабрики районових виробів „Америкен Вискоз Корпорейшен" про консервування районових виробів. Спеціяльно звертає увагу на пораду не вживати гарячої води, не мочити їх ні не терти ні викручувати.

Радиться при тому господиням дивитися на картки, що приходять від підприємств до чищення з директивами про консервування одіння і т. і.

ДЕНЬ МАТЕРИ

Президент Рузвелт видав 8. квітня проклямацію, котрою встановив 10. травня Днем Матери.

У проклямації Президент закликає мешканців Злучених Держав „висловити любов і пошану, котру ми чуємо для матерей нашого краю, через звичаєве виставлення прапорів на домах і в інших відповідних місцях та признаками й посланіями любови".

ЖІНКИ ПРИ ФАБРИКАЦІЇ ЛІТАКІВ

Каже „Ґромен Еркрефт Енджинірінґ Корпорейшен", що з квітнем наступного року жінки будуть становити серед робітників її фабрик літаків у Бетпейдж, на Лонґ Айленді, повних 30 процентів.

Підприємство каже, що воно взялося наймати жінок, бо не було іншого засобу дістати постійний доплив робітництва. „Персонел менаджер" підприємства каже, що жінки є справніші від чоловіків у певних роботах, головно в тих, що вимагають повторення тої операції кілька разів у тому самому дні.

Жінки, що стараються за роботу в фабриці літаків, мусять уперед перейти 10-тижневий курс у якійсь місцевій школі під стейтовим доглядом.

Не числиться ніякої поштової оплати на пошті Злучених Держав за книжки для сліпих, друковані методою Брейлі.

ТАРЗАН, ч. 543. Відкинене приятельство.

Не зо своєї доброї волі Тарзан та Том причинилися до перемоги піратів. Адакці вітали їх звеликим одушевленням.

„Я є щасливий, що ти рішився пристати до нас" — заговорив Вилйено до Тарзана. „Це саме з хлопчиною, який буде добрим піратом".

Простягаючи до Тарзана руку, Вилйено заговорив: „Забудьмо про все, що було між нами, тепер станьмо друзями!"

Та Тарзан заговорив холодно: „Я не можу вдавати твого приятеля, Вилйено. Я є твоїм завзятим ворогом!"